

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено:	24. 06. 2010		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	2409/1		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование донесе наставна програма по предметот *ликовно образование* за III одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

1
A. K. K.

Р. Дарбанова

III ОДДЕЛЕНИЕ

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

**АДАптиРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕТЕН
СЛУХ**

**ЛИКОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, април 2010

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО Ш ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ да запознава нови термини кои се користат во наставата по ликовно образование;
- ▶ да користи разни материјали и техники за цртање, сликање, моделирање, градење и визуелни комуникации во ликовното изразување;
- ▶ да ги изразува самостојно и слободно своите сознанија, чувства, доживувања и впечатоци, мисли и фантазија со помош на ликовниот јазик и творештвото;
- ▶ да запознава и да користи разни постапки за ликовно изразување (капење, гребење, прскање, туфитање и др.);
- ▶ да умее да направи избор на идеја, активност и средства и да состави ликовна творба;
- ▶ да умее вербално и со знаковен јазик да ја објасни ликовната творба и да се поттикнува на сопствена естетска проценка;
- ▶ да прави разлика на уметнички дела од различни ликовни подрачја (цртеж, слика, скулптура, архитектура);
- ▶ да ги применува стекнатите знаења и вештини за ликовно изразување;
- ▶ да практикува културно-хигиено-технички и работни навики;
- ▶ да се запознава со културното наследство од различни етнички заедници;
- ▶ да ги препознава визуелните медиуми и средства и нивната функција;
- ▶ да умее да ја користи компјутерската техника за ликовно изразување.

Handwritten signature

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ЦРТАЊЕ (ориентационо 20 часа)		
Цели	Содржини	Појми
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ја развива перцепцијата и да создава претстава за просторот (длабочина, блиску-далеку); ▶ да се поттикнува да претстави длабочина, перспектива; ▶ да се поттикнува да ја забележи големината и меѓусебната оддалеченост на предметите; ▶ да развива чувство за линијата (видови и интензитет) и да ја применува во ликовна целина; ▶ да развива осетливост и да воочува ритам во природата и самостојно да го применува во цртањето; ▶ да се оспособува да разликува и именува надворешен и внатрешен простор; ▶ да ја развива способноста за забележување на контурната линија на предметите во одреден простор; ▶ да може да ги нацрта 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ликовни елементи во цртањето 	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудување на непосредната околина, перципирање на просторот (градбите, предметите, природата, дрворед, улица). ▶ Со тенка четка, монохромно (туш, темпера, водени бои и др.) црта линии со различна дебелина, интензитет, прецизност, насока (моето училиште, училиштен двор, мојата соба, мојот дом). ▶ Црта контурна линија (суво дрво, листови од дрвја, инсекти). ▶ Црта видови линии и истите ги комбинира во ликовна целина. ▶ Црта линии: прави криви, отворени-затворени, долги-куси, испрекинатата и др. и изразува контраст на линии (облаци и дожд). ▶ Воочува и споредува предмети по големина (почетно чувство за пропорции). ▶ Споредува, доживува и црта внатрешен и надворешен простор. ▶ Ги набљудува предметите и сенките кои ги формираат разни предмети при различно осветлување и со сенчење ликовно ги претставува. ▶ Во природата го забележува ритмот на формите и линиите и ги применува како декоративен елемент (дрворед, ограда, скали и др.).

Prof. Dr. Vesna Stankovska

<p>контурните линии на предметите од окружувањето;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да може да воочи ја светлината и да се оспособи со сенчење да ги претставува сенките на предметите; ▶ со цртање да претставува видови текстури; ▶ да се оспособува ликовно да се изразува и твори преку техника-туш. 			<ul style="list-style-type: none"> ▶ Црта со туш, перце, дрвце, четка (клас од пченка, ораница, снопови, суво дрво и др.). ▶ Црта по набљудување, помнење и фантазија. ▶ Примена на ИКТ.
---	--	--	---

СЛИКАЊЕ (ориентационо 32 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ги именува и разликува основните од секундарните бои (<i>основни и добиени или примарни и секундарни бои</i>); ▶ да ги користи основните и секундарните бои и креативно да ги применува во ликовна композиција; ▶ да може да добие секундарни бои мешајќи ги основните бои; ▶ да разликува топли и ладни бои; ▶ да создава ликовна 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ликовни елементи во сликањето ▶ Сликање ▶ Контраст 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ладни и топли бои ▶ Контрасни бои ▶ Оригинал ▶ Репродукција 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Користи разновиден постапки и техники во сликањето (капење, гребење, прскање и др.). ▶ Слика пејзаж со основни и изведени бои. ▶ Слика со ахроматски бои. ▶ Слика со ладни или топли бои (разни декорирани предмети). ▶ Слика пејзажи од природата со ладни и топли бои (ливада, цветови и др.). ▶ Вежба и игровни активности за воочување контрасти. ▶ Слика со контрасни бои. ▶ Изразува контраст (светло-темно). ▶ Меша бои и слика со нив по

J. Stefanovic

<p>композиција со ладни или топли бои;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да може да препознае и да прикаже контраст (светло-темно). ▶ да разликува оригинална творба од репродукција; ▶ да развива естетски чувства; ▶ да ја развива својата фантазија. 	<p>▶ Оригинален и репродукција</p>	<p>сопствена замисла.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Во природата ја забележува тонската градијација, споредува и забележува разлики во тонот (светол, темен, најтемен, најсветол тон). ▶ Слика според лични доживувања. ▶ Слика по фантазија. ▶ Посетува ликовна изложба, ателје и се запознава со оригинални дела и со репродукции.
--	------------------------------------	---

ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОРОТ, МОДЕЛИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ја развива способноста да набљудува, воочува (перципира) предмети со едноставен и сложен волумен; ▶ да се поттикнува да развие способност за воочување детали; ▶ да може да разликува и групира предмети по форма, големина и текстура; ▶ да ја усовршува мануелната способност при моделирањето; ▶ при моделирањето да ги усовршува разните постапки на работа; ▶ да се запознава со својствата 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Основни средства за моделирање ▶ Ликовни елементи во моделирањето ▶ Моделирање ▶ Основни средства за градење ▶ Ликовни елементи во градењето 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Волумен ▶ Каширање ▶ Макета ▶ Скулптура 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудува разни предмети и споредува по форма, големина и текстура. ▶ Моделира едноставен волумен (овошје, зеленчук, геометриски тела и др.). ▶ Моделира предмети со сложен волумен (животни, човечка фигура, птица, кошничка и сл.). ▶ Моделира со разни постапки на додавање, одземање, длабење, гребење, перфорирање и цртање. ▶ Кашира маски, кошнички, плодови, животни и др. ▶ Моделира предмети и со нив создава композиција. ▶ Користи отпадни материјали за ликовно изразување (прави макети на училиште, сообраќај, возила и

А. Софрански 6

17.9.2019. 11:51

<p>на различни материјали;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува да моделира тридимензионални форми (со едноставен и сложен волумен); ▶ да може да ја воочи текстурата на предметите; ▶ да ја применува линијата и текстурата при моделирањето; ▶ да создава композиција со разни отпадни и други материјали; ▶ да се запознае со неколку скулптури во непосредната околина; ▶ да може да претстави простор преку комбинирање и составување елементи; ▶ да се оспособува од готови форми да создаде посложена композиција. 	<p>▶ Градење</p>	<p>др.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Комбинира, истражува и составува и пригоа изразува простор (внатрешен и надворешен). ▶ Со комбинирање на готови форми создава сложена композиција. ▶ На уметничко дело (скулптура) забележува детали, текстурата, линиите, волумен и сл. ▶ Посетува споменик (скулптура, биста, фонтана и др.).
---	------------------	---

Prof. Dr. Vesna Stanković

ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ (ориентационо 10 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да може да издвои специфични карактеристики на предметите (боја, големина, шара); ▶ да може да истакне што го привлекува неговото/нејзиното внимание кон некој предмет и зошто; ▶ да ја усвои техниката на печатење; ▶ да го препознае и користи ритамот во дизајнот; ▶ да запознава, разликува и именува илустрација, фотографија, корица за книга, постер, плакат; ▶ ја поттикнува и развива фантазијата и креативноста; ▶ се запознава со својствата на различни материјали. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Дизајн ▶ Ликовни елементи во дизајнот ▶ Визуелни комуникации 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Дезен (шара) ▶ Украс ▶ Знак ▶ Илустрација ▶ Корица ▶ Постер 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудува и опишува предмети од окружувањето. ▶ Печати со ритмичко повторување, создава дезен (марама, украсна хартија, амбалажна кеса). ▶ Печати со разновидни материјали од непосредната средина (лисја, плодови, кожа, гума, текстил, мрежа и др.). ▶ Печати картон печат. ▶ Изработува украсни предмети од разни амбалажи. ▶ Изработува украси, честитки, накит и др. ▶ Според едноставна шема изработува оригами. ▶ Преку постапки на лепење врзување, составување и др. им ја менува првобитната функција на предметите. ▶ Користи компјутер за изработка на декорација.

Р. Работанова

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини од предметот *ликовно образование* даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, математика, запознавање на околината, музички стимулации и ритмички вежби и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

Давањето инструкции, односно налози за изведување на активностите треба да биде во согласност со остатоците на слухот и интелектуалниот капацитет кај учениците. Наставникот треба да има увид во можностите за аудитивна перцепција кај учениците и адекватно на тоа да дава соодветни налози.

Начинот на комуникација може да се остварува со употреба на знаковен јазик, читање на говорот од уста (следејќи ги правилата за визуелна перцепција на говорот) или со употреба на пишаниот метод (каде што во писмена форма се даваат сите налози и објаснувања за вежбите што ученикот треба да ги изведе во текот на часот).

Најдобрите резултати во однос на разбирањето на налозите може да се добијат со примена на методага на тотална комуникација, при што се искористуваат остатоците на слух (аудитивна перцепција), се употребува знаковниот јазик и сите движења на телото при објаснувањето на вежбите и, секако, користењето на адекватна фацијална експресија.

Особено внимание треба да се посвети на лагерализацијата која дава информации за магурацијата на нервниот систем кај ученикот/ученичката, како и на вежбите за координација на движењата.

Моделирањето, цртањето и другите манипулативни активности може да се ставаат во функција на изведување на вежби за психомоторна реедукација преку кои ќе се постигне доживување на гестуалниот простор. Кај одредени ученици индивидуализираниот пристап во наставата ќе овозможи помош во изведувањето на некои од движењата (во цртањето, моделирањето итн.).

Учениците со оштетен слух треба да се мотивираат за креативно изразување преку набљудување и примена на различните ликовни техники и материјали.

Сите новоусвоени зборови (поими) кои се во функција на наставниот предмет треба да се запишуваат. Се препорачува по изведувањето на активностите, творбите да бидат изложени (одредено време, по проценка на наставникот) и наставникот заедно со учениците да ја запишат техниката, значењето на творбата или новите поими кои се изучиле тој час. На учениците треба да им се поставуваат барања секој нов усвоен поим да го применуваат во различни контекстни ситуации.

Dr. Vlado Stankov
9

➤ Годишен фонд на часови:

Ред. Бр.	ТЕМИ	Број часови на часови
1.	Цртање	20 часа
2.	Сликање	32 часа
3.	Обликување во просторот, моделрање и градење	10 часа
4.	Дизајн и визуелни комуникации	10 часа
	Вкупно:	72 часа

* Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

➤ **Наставни средства:**

- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (предмети од непосредната околина, репродукции, детски творби, апликации и сл.);
- слајдови, сликовници, списанија и сл.;
- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД-плеер, видеоплеер, дигитален фотоапарат, дигитална камера, компјутер и други средства зависно од предметот).
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективната соработка и сл. (формативно оценување). Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Р. С. Стефановски

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ученичката:

- ги препознава, именува и ги претставува со знаковен јазик ликовните материјали, техники и приборот за цртање, сликање, моделирање, обликување и печатење предвидени со програмата од I до III одделение;
- црта различни линии и детали;
- воочува светло и сенка на предметите и објектите;
- воочува и именува разни видови линии во природата и ги применува во ликовното изразување;
- ги воочува контурите и елементите на предметите и ги применува во ликовното изразување;
- се грижи за хигиената на просторот, за приборот за сликање и за негово подредување на соодветно место;
- ги препознава и именува основните бои, секундарните, хроматските, ахроматските;
- умее да добие секундарни бои (зелена, портокалова и виолетова);
- разликува надворешен и внатрешен простор, испакнато-вдлабнато;
- самостојно подготвува шаблони за печатење;
- печати и со ритмичко повторување создава композиција;
- црта по доживеано, прочитано и по фантазија;
- самостојно декорира готови форми;
- го користи компјутерот за ликовно изразување, цртање и боесење;
- знае да разликува цртеж, слика и скулптура;
- знае дека постои оригинал и репродукција;
- ја опишува сопствената ликовна творба;
- препознава елементи од народното творештво и ги користи во своето ликовно изразување.

Prof. M. Džurđević

8. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *ликовно образование* за трето одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен слух ја донесе

Никола Тодоров,
министер за образование и наука

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КАБИНЕТ НА МИНИСТЕРОТ
Бр. 07-821/12
23. 06. 2010 год.
СКОПЈЕ

Скопје 23. 06. 2010

